

DENK!

Werk aan groei in begrip.

Thoni Houtveen
Anneke Smits

Hogeschool Utrecht: Lectoraat geletterdheid

Wat is de urgentie voor u?

Een aantal factoren:

- Verschillen tussen kinderen
- Huidige methodes
- Motivatieproblemen
- Handelingsverlegenheid

- Automatisch decoderen
- Vergroten kennis en ervaring
- Motivatie
- Actief omgaan met tekst
- Prettig leesbare taal

Wat Is Een Vermogen?

Een vermogen is een soort spreuk die op de kaart van een blijver wordt vermeld. Veel vermogens hebben kosten, die meestal op dezelfde manier als bij gewone spreuken worden uitgespeeld en afgehandeld. Zodra je een vermogen hebt uitgespeeld, maakt het niet uit wat er met de bron gebeurt. Wanneer je het vermogen van Crossbow Infantry uitspeelt en de Crossbow Infantry vervolgens wordt vernietigd, wordt het vermogen toch afgehandeld.

Decoderen-Kennis/ervaring-Motivatie-Actief verwerken-Leesbaarheid

Wat is leesbegrip?

- Begrip is niet statisch
- Begrip is ten dele subjectief
- Mentaal netwerk is voortdurend aan veranderingen onderhevig

- **Achtergrondkennis** (Marzano, 2004)
- **Leesmotivatie** (Wang & Guthrie, 2004)
- **Actief lezen:**
  - Monitoren en sturen leesbegrip (Duke & Pearson, 2002)
  - Praten over teksten en boeken (Beck, McKeown, & Blake, 2009; Murphy et al., 2009)
  - Schrijven over teksten (Duke e.a., 2011; Nessel & Hammond, 2011)
- **Tekstkwiteit** (Land, 2009; van Silfhout, 2014)

- **Onbewuste Denkprocessen: Verrijken van de kennis- en ervaringsbasis:**
  - Goede boeken met rijke taal
  - Films, spel, uitstapjes, gesprekken enz.
- **Bewuste Denkprocessen activeren: vragen stellen, praten, schrijven**
- **Motivatie**

Stimuleren van onbewuste denkprocessen in DENK!

Opbouwen achtergrondkennis: thematisch

- Koppeling aan thema's uit de zaakvakken
- Lezen van (minimaal 2) boeken over hetzelfde thema
- Waar nodig: gebruik van andere middelen om de ervaring uit te breiden (filmpjes, plaatjes, artikelen etc.)

Thema's : kerndoelenboekje

schoolvakken	Deelthema's (voorbeelden)
Geschiedenis	14 hoofdlijnen van de geschiedenis canon; bijvoorbeeld 'lage landen bij de zee', 'koopmansgeest en koloniale macht'
Aardrijkskunde	Wonen en water, klimaten
Natuur en techniek	Dieren, voedselketen
Cultuur	Cultureel erfgoed
Mens en samenleving	Lichamelijke gezondheid, Gedrag

- Leerlingen profiteren van teksten met verbindingswoorden (van Silfhout, 2014)

- Natuurlijke taal
- Heldere lay-out, weinig afleiding

Activeren van bewuste denkprocessen in DENK!

- Authentieke open-einde vragen
- Question Formulation Technique
- Niet het oefenen van leesstrategieën staat centraal, maar het denken over een tekst

- Lesvariant 1: Leraar
- Lesvariant 2: Question Formulation Technique (QFT): Leerlingen stellen zelf vragen

Lesvariant 1

- Focus
- Tekst
- Boek lezen (20 minuten)
- Schrijven
- Delen (focus en waardering)

Lesvariant 2: Question Formulation Technique

- Question focus
- Kinderen stellen vragen
- Kinderen verbreden vragen (leerzamer)
- Kinderen prioriteren vragen: welke vragen zijn het interessantst?

- Monitoring van de boek- en tekstkeuze
- Ken de leerling: wat motiveert hem/haar?
- Ken de boeken/teksten
- Wat is leesbaar voor de leerling?
- Gebruik van luisterboeken
- Focus op het onderwerp; nieuwsgierigheid

- Toetsvragen oefenen helpt niet om goed te leren begrijpend lezen
- (Beperkt) oefenen van vraagstelling helpt wel om toets beter te begrijpen

HET DENK!-onderzoek

- Groep 5
- Gedurende 2 jaar

- **Kosten**
  - Bijeenkomsten Utrecht: 400,- per school per jaar
  - Externe begeleiding: 20 uur á ± 130 euro

- Mail naar denk.fe@hu.nl